

Секретарь Территориальной избирательной комиссии
Пуратинский улус (район)

Председатель Территориальной избирательной
комиссии Чувашской улус (район),
Секретарь Территориальной избирательной
комиссии Чувашской улус (район)

ОРОЙУОН САЙДЫТЫГАР
КӨНӨНӨ КЫЛААТЫН КИЛЛЭРБИТЭ

Үгүс үгүс үлэһит дьон үлэ-
эн аасыт МПС төрүтүгэ Чу-
рагыга 1932 с. кулун тутар 6
күлүгүтү төрүлүбүтэ. Бастагы
салайпатчынан Александр Ива-
нов дүзүн Өлүкүмүс кинигэ, ме-
ханизмнан Якимовон аңааһыт-
тара Ойон эһинил төрүлүгүтү ба-
рахсан 80 сылын томоточу тую-
лар.

Бу тухары төһөлөөх үтүс
ийи үлэлэп аастыта буолуой?
Бастаан утаа Таатта, Чурапчы
32-ычката тракторист идэтиш ыл-
быттара. Кинилэр истэригэр
Илья Дьячонский, Дмитрий Хо-
ютанов, Петр Попов, Гаврил Ма-
каров, Лука Козлов уода баал-
лара. 1934 с. бастакы ГАЗ авто-
массына кэлбитэ, оройуонна
бастакы электростанция кэлбитэ.
Эмээ бу сылта 9 трактор, 9 мото-
цикл эби кэлбиттэрэ. Мантан
сағалаан аны тракторист үөрэ-
тэр кырыллар үөрэнэлэр, техника-
ны баһылаан барбыттара. Ол
курдук, бастакы механизатор
кыыс, комсомолка Степанида
Карпова ХТЗ көлүөнүнэй тра-
кторга тракторист
көмөлөөһүнү түтүн үлэлэстэ.

1941 с. арван алдсарахайдлаах сэрри сагалалынгыта, эр дьон бары байлантай хомуурга ыгыгырылган ылык мөстөрүн төлүү кыргыны толоонугар баруыггара. Кышлар солбуян эдэркээн кыргыгтар. С.Н.Карпова, М.Т.Толстоухова, М.С.Наумова, М.И.Сидорова, Е.А.Лазарева, В.С.Ожнешникова, А.Е.Гашарина, Е.И.Смичева, М.Д.Зыкова, О.П.Посельская, Ф.Д.Соловьева уода куурааных үлэр турум-муггара. Бу сыт Ольга Петровна Посельская оскулатын ситишлэхтик бүтэрэн, МТС-ка кэлэн стажировкаланан баран 1,5 тонна уйуктаах массьынара суоппарынан киирэн үлэтин саглаабыта.

1944 с. төрлөтө бастыг
улаштыртын Төлөй сириттэ
төрүтүз Мисон Афанасьевич
Захаровы – Бүр Мөрүөнү уонна
Дмитрий Спиридонович Хожа-
новы суопшарда курстарылар
үөрөтүрө ыппаллар. Ити кур-
дук төрөк кэлэ төһөйүн түстүт.

Улааттар, кыргыттар колхозтар-
га тахсан сир хоруталара, бур-
дук ыяалара, тыаы солуулара,
ра, омпон до атын үлэлэри толо-
роолро. Маньах туруу үлэтин,
сиздэрэй дууһаахх дьонноох
буоламмыг үрүн күммүт аныа-
гар алохтут чэлиитэн, үрүн саааа
орогойдүү турдаа. Төрүтөби-
тин 1971 сылтан 1980 сылга дьу-
ри, кэлиэ 1989-1992 сылларга
улуустут биэр бастыг салыһаач-
чыга А.А.Шадрын ирилэн
сараалаан үлэлэппитэ. Кинини
улууска 1980 с. райсовет испол-
комун председателин солбуһаач-
чынан аанабылгытаргар үлэтин
эдэр кэскиллээх үлэһиникэ, ол
кэлин мастарыстынай сөбүдис-
сийэни үлэтин олорубуг Е.А.Бо-
рисовка тутгарбыта.

Тэрлэгтэйгтэй кыагыран, үлэйнэгтэй бичлээ албан, улахан уй-уугаах техникылар үксээн барьгыгтар: "Ныдылгыт" түөлбэгтэй бэйлэгтэй оройуоннга элбэх таас тууулардаах буолан, дьону-сэргэни быһара-утуга турбута. Ол курдук, үлэһиттэр ордолоругар анаан уһууаан, хонтуора, 2 уопсай дьыа, мастарыскайы, гараж, спораала, котельный, уус дьыагыт үлэһи илэрэнэр, үлэ күөстүү ор-гуйбута. Үлэһиттэри таһар авто-бус, ыраах айаанга барар суоп-пардаарытын түүшүн таһар мон-роавтобус сүүрэрэ. Сымаас мө-нөһөгөс астаах остолобуой үлэһи-ирэ. Онон үлэһиттэр үлэһи-ир-хэмтээр усулуобуйаларын тул-сарыыга тэрлэгтэй салайааччыла-ра күөксэ үлэһиттэртэ. Үлэһиттэр олхоттору-дьяахтар-ын элэһиттэһэ үлэһи сүүрүннэн профсоюзга ыһыһыта. Битиэти тэр-лэгтэйлэгтэр профком председателлэринэн Д.Г.Батария, В.Е.Прокольев, А.П.Захаров, В.В.Никофоров, М.Е.Попов, Н.Н.Шолова, М.Р.Митина үлэһи-биттэртэ. Бу тэрлэгтэ 14 сыл тэ-рингэ үлэһиирбэр профкомага быһааччы үлэһиттэһи. Калин МТС 1989 с оройуоннга тыа хаһаайыстыбатыгар сыһыанна-ах бары тэрлэгтэһи хилбоон аг-ропромышленной комплексе буол-лан үлэһи күөксэ сарылаабыта. Тэрлэгтэһи адыс салаага араар-

бытара. Манга өрмүүннүүр мастарский сайлаатчытын нан Н.Н.Каскенов, 40-тан тахса ырахан уйуктаах массовыи талаа антопаран коллективын сайлаатчытын элэр, өрмүүсөх үлэһи Д.Е.Захаров, диспетчеризан Е.Ф.Дьяконова үлэсэбиттара. Хотону механизациялыыр салааны А.В.Смирников, "Сельхозхимия" салаатын М.И.Бельх, "Агроэсэб" отделын В.И.Филиппов сайлаабытара. Бу көмүрү араас улахан таас тутуулар ыытылыбытара. Прорабырынан Д.Г.Батаран, А.П.Захаров үлэсэбиттара.

Суот-учуот отделыгар ар
измга М.С.Местникова,
Л.П.Алексеева, В.И.Новгородов,
Е.Я.Коваленя, В.В.Макарова,
Н.П.Попова уода үлэлзэбитэра.
Кадр отделын салгалааччылары
ын В.Д.Гуляев, Е.М.Каженинов,
Л.П.Тимофеева олус кылымны
лхактык үлэлзэбитэра. 300-гэ
тахса үлэлиттэк улахан тэри
тэ буоламмыт, улуска бастакы
нан босхоммунт профком пр
дседателикэн быһырданан үл
лзэбитим. Салгалааччы А.А.Па
дрин Иркутский куоракка проф
союзтар анал үөрэхтэритэр ы
тан, үөрөһөн кэлбитим. Тэри
тэ дьах үлэлитим, уһуһан өмк
тэтин, отгук мас, муус, от, п
шарама чапчытөөлөрүн, соци
алистический куоталаһымы
түмүктэрин таһаарыһа уонна
да атын өрүттээх үгүс боспу
руостары профкомунан быһ
аартараллара. Тэриитэ сал
галааччылары Е.А.Борисов
с, А.А.Шадрин үлэлзэбит
камеритэр хаһан багартар
профсоюз кытары сөптөөн,
туруор боспуруостарытын
өйөһөн, өйдөһөн үлэлээн к
лбиһыт. Ол да иһин буолу
о, профком үлэтэ улуска да,
республикада да итинки
күөгүнэ сындыһыла. Тэри
тэбит Сылган нэһилигин
Улахан Куөл участватын к
лта шэфтар этэ. Манна күүс
тээх субуотунуһуктар, спор
тивнай үөрэхтэһиһилэр, уус
-урап самодетельность оро
йуоннааһы куорат генераль
най репетициларбыт хайа
ан да Улахан Куөлэ ыһыт
ыллаллара. Конфэрт кэмигэ

тэн күүстэхх ырыттыг буолара, сарсынны күнүстөр оройуһамут кэбэстөр көрдөрөбүт усена куруук иһини эиэстэлэртэн түсэст элбикт. Аны куобах күрөөр Улахан Күөлүнэн, Мындайайынан сылдьарбыт, техника талбыта баара. Манньк үлэни, спорду, сыннылангы дауоролон бары бэйэрт сылдьарбыт.

Управлалцайбыгт Е.А.Борисов жуухтатнайснхэр кэмнхэртэр площадкa ортогугур бирдэ баар буолчир. Кыйдыдахылына салыйааччыларбыт тэнгэ үөрэллэрэ. Төһө да ыархайн үлгү сиргэтиллэр, быһити үлэһиттэрибт олус көхтөөхтөрө. Ол курдук, сиенэ ветераннара, лауреаттара, "Үлэ Кыһыл Знамята" орден кавалера Ф.Н.Иванов, өр кэмтэ суоһтардаабыт, бир да аварияны таһаарбанка үлэһээбит, хас да психиатка кыйылыылар Е.П.Местников, үлэ ветерана, олус көрө куоластаах М.К.Кликов, эдэрчи мрыһыт, стержа, үлгү үрдүк ситиһиллээхтээх Сылга ыччата И.Баишев, тэрилтэ бир тутуах, бастыг үлэһитэ, уус кинибит Н.К.Осипов барытыгар инники сүгүдэллэра.

Түрлөттөр даяктар аймах олус көмөчү этибит. Ол да ийин бучулу, түрлөттөр ыштыктар бары тэрэһинергэ ким да туора турбакка кытгара. Ол курулу солбуллубат конференсынган кылаабайы бугаглар МСМөстисына бугалара Көстүүмүрү түгөт, аттарыны дьаһалын сыһа экинжиге А.Е.Балтаптаева ыштыгара. Кассирбүт, Саха АССР Верховнай Сөбүтүгүр депутатынан талыкка сыдыбыт слесарь идрелкэ З.С.Оконешникова бастып ырыаһытынан быдыбиге. Түрлөт улахан көтүк хаһаайыстыба тарыммиста Манна 130 төбө, ол ийизгэр 50 ызыннык сүлүлү, 50 төбө сытыг баара. Садьыма алааһыггар 150 төбө кыггэр толору механайагылмамыт хотону, кыггэйдэр туурар пикчад-камылар, үлөһүггэр олортор толору хавчачылыынылах арбыл-томай дьыллэрин салыйааччы А.А.Шадрин, прораб А.П.Захаров үгүс сыраларын бизрэн ту-

ран туттарбългара.

Партиябй тэрилтэ уонна профком үлэлэрин сиповоннон ыһталлара. Партияный тэрилтэ секретарьдарынан М.И.Бельх, Н.Н.Каженов, Н.А.Посельский, В.В.Попов, А.Ф.Тимофеев, С.А.Захаров үлүсэбэттэре БЧ саатары тэрилтэ биэр бастагы үлэнигэ Е.П.Вараксанов түмэн аалымты кэлбитэ Күнэжэ улууну үлэмэст үлэтиггэрэ куус-көмө буоллаччара. Арса таһымнаах спортивнай куорэхтайыштар ыһыллылар. Оройуонуга РАПО хаммадатыгар суурүрүоммот састаабыгар сүрүмүзүн тэрилтэ үлэтиггэр баалчара. Ол курдук, спорт араас көрүнгөр бастыанарынан Иван Ермолен, Евдоким Абрамова, Степан Игватьев, Григорий Балгантуев, Анастоль Захаров, Екатерина Кожица, Татьяна Мишина, Татьяна Макарова уода буоллаччара. Манньк үлэсэн-хамсаан профессия үлэти оройуонга, республикада инөөс күөнгэ сыдыдьбытта. 1991 сыллаахахх улуустары тыһ хаһайыстыбатын бошко тутууктаһан Венгрия сиргээр бараш куулэйдрон кэлбитим. Ити курдук билиги салайааччыларыгы оройуонуга, республикада биллэр улахан үлэниг дьон буоланнар, үлэтиггэрин махтааларын күн бүгүлүгүнэгэ дьэри ыла сыртыттахтара.

Байгали төрлitzэбитигэр саха киэитэ кээн туугтар, утуулары умнан үлээлэр суоллардары, трактористары, токардары, слесарьдары уода идиэлэхтэр бэйрэтүмсэн төрлitzэи төрлitzэ онгорбуттара. Оройуоммут экономика бортүгүрүтөр кырата суох кылааты киэлэрсэбит дьонуунан "Сельскохозяйственная" бары үлэитигэрэ буолаллар. Күндүтүк саныыр төрлitzэбитигэр үлээхэ ааппыт бары үлэитигэр, ветераннары аастагт Суоллардар күлүтэриэн уоһа Тыа хаһаайлыстыба күүнүөн истииллек ээрдэлиибит! Чэтинник, доруобайдык эгэнэ сыллыг.

Мария ПОПОВА,
ульз ветерана.

Дирин оркуолата төрүттэммитэ 90 сылын көрсө

Мини 1978с. Дириг оркулатини иш тарнатгытар поварынын улэз кшпритим. Ошю аруйлах бш устата Раиса Спиридоновна Пестереваны, салтына Мария Васильевна Попованы калтта улушук улэзэбитим.

Оччолорго интeрият сэлбиддэсэйг
нэи Алексей Андреевич Собакин үгүс
субастаажтыг, таһаарьмалажтыг үлэ-
дэбита.

Коргуска 52 ижилдээчи олооро. Улааттар дунуурустугаа маһы хайытан, кыстаан, мууһу иккэ улахан буотукаа өрүү тиһистин быспанна уулуудлаа.

ИСТИННИК САНААН...

камонү онорбута. Ол курдук, интернат ишчиги ыгтышлар детсовет үлөтүгэр бука бары тустаах сыныарылыбыг үлөдүк атылдо. Холобур:

- Александра Васильевна Андреева - культурный-массовый сектор;
- Валентина Егоровна Адамова - санитарный сектор;
- Любовь Михайловна Гоголева - спортивный сектор;
- Тамара Ивановна Эверстова - учебный сектор;
- Дмитрий Петрович Романов - хахааьльыбанай сектор;
- Галина Петровна Родионова - торонунт комитетын председатели;
- Прасковья Петровна Никомова - шкетол.

Үзлэлтгэр өгзлүрү кытта үгүө суо-
бастаахтык үлээнииллэрэ. Суб-
ютуунуулар, бырааһынылар үрдүк
таһымнаахтык бараллара. Хас биэрлэи
үлэлит бэйэтэ итгээччи буолара.
Өрдүлөө ийэлэи-аралыи сыйыаннаһал-
лара.

Төрөлүүтгээр компелеро албах эгэ. Оулорго анаан телевизордар, сьонинас мизболлар сьонинаар саалай ээскэлэчи чир турбутара. Бигр сыл ДьХУ студинара тахсан интернакка олорон эрэ практикаларын барбыгтара. Саала, аквариум-хос истиналаригэр уруһуйдаан, саала лостратыгар маһуһун кыһан мизгал олостуртара, иттиилэчилэргэ анһан бэлэх хааллар.

бытара. Оңолор күһүн кэлэн үөрүү-
көтүү бар.

Интернакка сыйлыгы үлгө барбы-
та, системата уларыйбыта. Директор
Иннокентий Гаврильевич Коржани
бүтүптөн сайлан үлгөлөптө. Сайла-
аччы үлгүлөтү өйүүр, өйдүүр буол-
лаҕына үлгү хайан баҕарар таһаарыла-
хтык барар. Корпус иһигэр туалет, кан-
наҕа сыйгытар үлгү кытта тэнгэ кыра-
быта. Үлгү-хамнаска улахан тирэх
кыһын Михаил Петрович Пилатин бу-
олар. Аккаастыыр дөңнө булбот, хайан
баҕарар, ханһык да түбүлүгү баар
онгороо үлгүлүгү чөлүкүн өтө.

Саамай улахан үлэиг иштэчүүлэр
толороллор. Иити үлэитигэр корпус
иһигэр кивилэр эппиэттөөлөр. Ийэ-аҕа
орусхун кивилэр иитиҥ сыйһааннарын-
нан толороллор.

Итгэгччлэр Прасковья Петровна
Никонова, Тамара Ивановна Эверстова,
Итгэгччлэр комсомолецчлэр Валенти-
тина Егоровна Адамова, Любовь Михай-
ловна Гоголева, мөнгөтэс асгаах повар-
лар Александр Васильевна Андреева,
Варвара Михайловна Попова, захиртар
Иван Иванович Кобыков, Дмитрий Пет-
рович Романов. Бэрэ ис сүрхэгитэтэн
хүдэлмэл туран үлэмбэлхит, үлэм-
илэр давань Махтал үлэмтэ дэлгит!

Степанида ВАСИЛЬЕВА,
уһун кэмтэ сэмэйдиссэйнэм
үлэлээбит.

Хаймат бичээкээ бариллаа графига: 16 ч 00 м. Бичээкээ бариллинна: 16 ч 00 м. "Сайга олох" редакционной-издательской хялбаһуука 7.10.2011 с. офсетка бичээтэннэ.
Аадырыһа: 678670, Чурапчы аал, Корп. Маркс уул, 26 "а". Индекс: 54907. Хайыат нэдиэлэһэ үстэ: олгуруунуука, чэллээрэ уонна субуотата тахсар.